

Enonkosken kunnan lausunto koulujen ja oppilaitosten loma-aikoja koskevasta muistioluonnoksesta

SIVLTK 03.06.2026 § 50
370/12.00.01.03/2025

Enonkosken kunnalta on pyydetty lausuntoa muistiosta ” Koulujen ja oppilaitosten loma-ajat. Malli loma-aikojen muuttamiseksi sekä muistio nykykäytännöistä.” Lausuntoa on pyytänyt Opetus- ja kulttuuriministeriö muistion laatijana sekä Etelä-Savon maakuntaliitto maakunnallista lausuntoa varten.

Opetusministeri Adlercreutz on pyytänyt opetus- ja kulttuuriministeriön virkakuntaa selvittämään, miten koulujen ja oppilaitosten kesälomien siirtäminen olisi toteutettavissa ja millaisia muutostarpeita siirto aiheuttaisi koulutusjärjestelmässä. Mahdollisen siirron tavoitteena olisi tukea perheiden hyvinvointia vahvistamalla perheiden mahdollisuuksia viettää yhteistä kesälomaa sekä tukea lasten ja nuorten hyvinvointia selvittämällä, olisiko kevätlukukauden keventäminen loma-aikoja uudistamalla mahdollista. Lisäksi tavoitteena olisi tukea suomalaisen koulutusjärjestelmän työ- ja loma-aikojen yhteensopivuutta muun Euroopan loma-aikojen kanssa.

Muistiossa on malli, jolla havainnollistetaan kesäloman aloittamisen siirtämistä kahdella viikolla nykyistä myöhemmäksi kesäkuulle ja koulutyön aloittamista elokuun puolivälin jälkeen. Lisäksi mallissa on otettu huomioon pidentyvän kevätlukukauden keventäminen uudella, huhtikuun loppuun ajoittuvalla kevätlomalla.

Vakiintuneiden loma-aikojen muutoksilla olisi vaikutuksia koko koulutusjärjestelmään ja siten suora vaikutus suureen joukkoon koululaisia ja opiskelijoita sekä alaikäisten oppilaiden huoltajiin. Lisäksi muutokset koulujen ja oppilaitosten työ- ja loma-ajoissa vaikuttaisivat laajasti opetuksen ja koulutuksen järjestäjien yhteistyöverkostoihin sekä kuntien lapsille ja nuorille sekä kouluikäisten perheille tarjoamiin palveluihin. Muutos edellyttäisi myös kouluissa työskentelevän henkilöstön työ- ja loma-ajoista sopimista.

Keskeiset uudistukset olisivat seuraavat:

- Siirretään kesäloman alku kahdella viikolla nykyistä myöhemmäksi
- Säädetään syyslukukaudelle paluu elokuun puolivälin jälkeen
- Kevään työaika pitenee ja syksy lyhentyy viikolla
- Säädetään huhtikuun loppuun uudesta kevätlomasta

Koulujen loma-ajoista päätettäessä tulee ensisijaisesti huomioida pedagogikka ja lapsen etu. Perusopetukselle on annettu kasvatus- ja sivistystehtävä ja sen toteutuminen mielekkäällä tavalla tulee olla keskiössä työaikojen jaksottamista suunniteltaessa. Perusopetuslaissa on kansainvälisistä ihmisoikeussopimuksista johdettu säännös lapsen edun ensisijaisuudesta perusopetuksen järjestämiseen ja päätöksentekoon liittyen. Tätä säännöstä lapsen edun ensisijaisuudesta ei ole muistiossa huomioitu riittävässä määrin. Tietysti vaikutusarviointit tehdään

varsinaisen säädösvalmistelun yhteydessä, mutta lapsivaikutusten arviointia olisi toivonut laajemmin jo tässä vaiheessa.

Muistiossa perustellaan loma-aikojen siirtämistä sillä, että perheiden yhteinen kesäloma mahdollistuisi tällä tavoin paremmin. On kuitenkin huomioitavaa, että vuosilomalain mukaan lomakausi alkaa 2.5. ja päättyy 30.9. Monella alalla on käytössä lomakierto, koska esimerkiksi sosiaali- ja terveysalalla, kaupan alalla, matkailu- ja ravitsemisalalla ja monella yhteiskunnallisesti kriittisellä alalla tulee palveluntuotanto järjestää ympärivuotisesti. Perheiden mahdollisuudet yhteiseen lomaan eivät välttämättä lisäänty nykyiseen verrattuna. Myös muistiossa myönnetään, että harva huoltaja pystyy järjestämään lomansa siten, että se kattaisi kaikki koulujen loma-ajat.

Muistiossa ehdotetaan uutta viikon kestävästä lomaa keväälle huhtikuuhun. Tämä tarkoittaisi, että keväällä olisi kaksi viikon mittaista lomaa eli hiihtoloma ja kevätloma. On havaittavissa, että viikon mittainen loma kesken lukukauden ei lisää kaikkien oppilaiden jaksamista ja virkistäytymistä. Osalla oppilaista vuorokausirytmisi siirtyy viikon loman aikana pois koulurytmistä, mikä näkyy loman jälkeen väsymyksenä ja levottomuutena. Tulee myös huomioida, että tämä kevätloma ei lisää huoltajien ja lasten yhteistä loma-aikaa, koska huoltajien vuosilomapäivät eivät tule lisääntymään. Tulee myös huomioida, että suomalainen kevätlukukausi on jo nyt pirstaleinen arkipyhien sijoittumisesta johtuen.

Näin ollen loma-aikojen siirtämisellä ja jaksottamisella voisi olla jopa negatiivisia vaikutuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin, vaikka uudistuksella haetaan päinvastaista vaikutusta.

Opetuksen järjestämisen kannalta lukukausien pituuden huomattava vaihtelu ja pirstaleisuus on ongelmallista. Erityisesti yläkoulussa oppiaineita jaksotetaan siten, että lukukauden aikana ei opiskella kaikkia oppiaineita, vaan osa oppiaineista opiskellaan pelkästään syys- tai kevätlukukaudella. Lukukausien työpäivien huomattava vaihtelu tarkoittaisi sitä, että opetusta olisi pakko jaksottaa nykyisestä järjestelmästä poikkeavalla tavalla. Tällä olisi väistämättä merkitystä myös oppilasarvioinnin kannalta eli milloin oppilaat saavat suorituksistaan niin sanotun välitodistuksen. Esiitetty uudistus ei näin ollen ole perusopetuksen pedagogiikka tukeva ratkaisu.

Muistiossa on erittäin kattavasti kuvattu, mitä valtakunnallisia vaikutuksia ja kuntien omaan palvelutuotantoon (esim. varhaiskasvatus, ruoka- ja siivouspalvelut) vaikuttavia tekijöitä uudistuksella olisi. Siksi mahdollista uudistusta ei voida toteuttaa kiireellisellä aikataululla, vaan se vaatii reilun valmistelu- ja siirtymäajan.

Lapsivaikutusten arviointi: Koulujen loma-aikojen muutoksella on keskeisiä vaikutuksia lasten ja nuorten hyvinvointiin, jotka tulee huomioida asiasta päätettäessä.

Valmistelija Rehtori-sivistystoimenjohtaja Kimmo Jaatila

Esittelijä Rehtori-sivistystoimenjohtaja Kimmo Jaatila

Päätösehdotus Sivistyslautakunta antaa asiassa selostusosan mukaisen lausunnon Opetus- ja kulttuuriministeriölle sekä Etelä-Savon maakuntaliitolle.

Päätös Päätösehdotus hyväksyttiin.